VIKIPEEDIA

Iiri keel

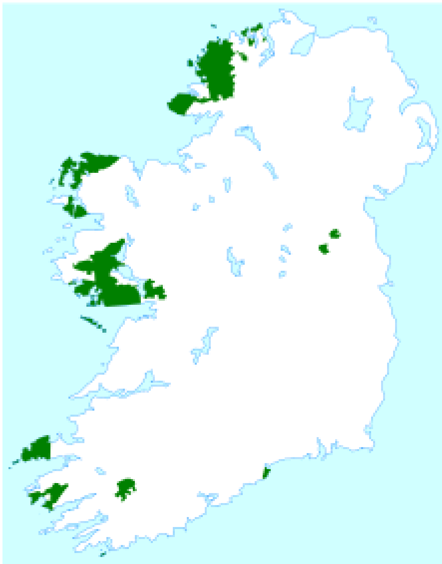
Iiri keel (iiri *gaeilge*) on indoeuroopa keelkonna keldi keelte gaeli rühma kuuluv keel, mida kõneldakse peamiselt Iirimaal. Emakeelena kõneleb seda Iirimaal hinnanguliselt 138 000 iirlast. [1]

Iiri keel on Iirimaa riigikeel ja esimene ametlik keel (teine on inglise keel) ning on Iirimaa koolides kohustuslik õppeaine. 1. jaanuarist 2007 on iiri keel üks Euroopa Liidu ametlikest keeltest.

Iiri keele kõnelejate kompaktset asuala, kus iiri keelel on esimese keele staatus, nimetatakse Gaeltachtideks. Need asuvad peamiselt Donegali, Mayo, Galway, Kerry ja Corki krahvkonnas, väiksemad kogukonnad ka Waterfordi lõunaosas ja Meathi krahvkonnas. Kokku elab nendel aladel umbes 86 000 inimest, kes kõik kas esimese või teise keelena vabalt iiri keelt räägivad.

21. sajandi alguse seisuga on iiri keelel kolm murret: Munsteri murre (lõunamurre), Connachti murre (keskmurre) ja Donegali murre (põhjamurre). 20. sajandil suri välja Leinsteri murre (idamurre). Murdeerinevused on väikesed. Ametlikus läbikäimises ja hariduses kasutatakse 20. sajandi keskel standardiseeritud uusiiri keelt (*An Caighdeán Oifigiúil*).

iiri keel (gaeilge)	
Kõneldakse	Iirimaa vähesel määral ka Põhja-Iirimaal, USAs, Kanadas, Austraalias
Piirkonnad	Põhja-Euroopa
Kokku kõnelejaid	1,3 miljonit, sh 138 000 emakeelena
Keelesugulus	indoeuroopa keeled keldi keeled gaeli keeled **iiri keel**
Ametlik staatus	
Ametlik keel	Iirimaa, Euroopa Liit
Keelekoodid	
ISO 639-1	ga
ISO 639-2	gle

Iiri keele levikualad (Gaeltacht).

Sisukord

Ajalugu

Umbes 5.–6. sajandist pärit tekstid vanagaeli keeles, millest iiri keel pärineb, on kirjutatud ogamites puutükkidele ja kivide servadele.

7.–8. sajandil hakati iiri keelt kirjutama ladina kirja erivormis iiri kirjas.

Vanaiiri kirjakeele norm oli kasutusel 8.–17. sajandil.

Vanaiiri verbisüsteem oli väga keerukas.

18. sajandi lõpus rääkis iiri keelt umbes 3,5 miljonit iirlast.

Vaata ka

- Iirikeelne kirjandus

Viited

1. http://www.ethnologue.com/language/gle

Välislingid

- Iiri keel saidil Ethnologue (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=gle)
- Iiri keele eestkõneleja loodab abi ELilt (http://pluss.postimees.ee/3163505/iiri-keele-eestkoneleja-loodab-abi-elilt), Postimees, 21. aprill 2015
- Keeleoskajate statistikat saab tõlgendada mitmeti (http://pluss.postimees.ee/3163515/keeleoskajate-statistikat-saab-tolgendada-mitmeti), Postimees, 21. aprill 2015

Pildid, videod ja helifailid Commonsis: **Iiri keel (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Irish_language?uselang=et)**

Vikisõnastiku kategooria: **Iiri keel**

Iirikeelne Vikipeedia

Euroopa Liidu ametlikud keeled

bulgaaria | eesti | hispaania | hollandi | horvaadi | iiri | inglise | itaalia | kreeka | leedu | läti | malta | poola | portugali | prantsuse | rootsi | rumeenia | saksa | slovaki | sloveeni | soome | taani | tšehhi | ungari

Allikas: Euroopa Liidu ametlik võrgukoht (https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-languages_et)